

Pārsteidzošais apbalvojums darbam un dzīvei

Svētdien Ausekļa Limbažu teātra režisore **Inta KALNIŅA** dosies uz Rīgu, lai saņemtu Triju Zvaigžņu ordeni. Svinīgajā ceremonijā viņu pavadīs dēls Egils, bet pēc tam uz svētku koncertu Nacionālajā teātrī Inta dosies kopā ar meitu Kristīni. - *Tikai vienu cilvēku varu paņemt līdzi. Šodien zvanīja no Valsts prezidenta kancelejas, vēl pārjautāja, vai esmu saņēmusi ielūgumus, - viņa stāsta.*

- *Saņemt šo apbalvojumu ir ļoti pārsteidzoši. Pirmajā brīdī šķiet - tas nevarētu attiekties uz mani, - kad jautāju par sajūtām, smaidot teic Inta. Saku viņai, ka es nebiju pārsteigta. - Jā, satiekot cilvēkus, saņemoties esmu pieradusi, ka apsveikuma par augsto apbalvojumu seko otrā daļa: „Lai nu kurš, bet tu to biji pelnījusi.” Tas dod vislielāko gandarījumu. Esmu saņēmusi visādus apbalvojumus. Bijusi novada goda raksti, Izglītības un zinātnes, arī Kultūras ministrijas atzinības par Teātra māju, izrādēm, radošo darbību. Bet šis ir tāds... Šo tiešām uztveru kā apbalvojumu, nevis pateicību. Tas ir apbalvojums par manu darbu un dzīvi.*

Darbs grib būt darāms

- *Mana dzīve ir darbs. Tas tā bijis no pašiem pirmsākumiem. Inta stāsta, ka viss sākas ar labi norunātu dzejoļu Limbažu rajona daiļlasītāju konkursā. - Dailonis Vanags (tolaik Limbažu teātra režisors - aut.) teica - to meiteni vajadzētu dabūt uz Limbažiem. Mani uzaicināja. Sāku strādāt kultūras nodaļā par inspektori. Šo darbu absolūti nepratu. Mācījās no cilvēkiem, kuri prata. Atšķirtība no šodienas tālaika skola bija stingra. Ļoti prasīga. Bija skaidrs, ka jāzieda labi. Nevienas neprasīja - vari vai nevari. Kļūdas pamatīgi analizēja. Vienlaikus Inta neklātienē mācījās par režisori, jo bez atbilstošas izglītības tolaik strādāt nedrīkstēja. Kad 1984. gadā absolvēja Maskavas Ščukina teātra institūtu, no D. Vanaga pārņēma Ausekļa teātra vadību un atbildību par to, ka kādu dienu teātris būs jāatdod nākamajam režisoram - tāpat kā to uzticēja viņai.*

Par pirmo skolotāju pasākumu organizēšanā Inta sauc horeogrāfu Uldi Žagatu, kurš mācīja veidot valsts mēroga koncertuzdevumus. - *Uldis Sisenis (Limbažu rajona izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks - aut.) vispār dzīvoja vienās idejās! - atminas režisore. Kā vienu no svarīgākajām tālaika atziņām viņa min to, ka radošajā darbā jāiet uz priekšu. Veidojot jebkuru pasākumu, aizvien nepieciešamas jaunas idejas. Kā cilvēkus, kuros tolaik bija kultūras darba gars, viņa min Ritu Balodi, Zentu Kocēnu un Juri Bebrīšu. - Šie cilvēki nestrādāja algas vai pienākuma pēc. Mani šokē frāzes: „Strādāju tik, cik maksā. Man par to nemaksā”. Kultūras darbā nevar noteikt, par ko maksā, par ko ne. Protams, badā nevar mirt. Bet nevar visu vērtēt naudā. Nekad neesmu pirms darba prasījusi algu. Vienmēr bijis interesanti pamēģināt. Anna Brigadere saka: „Darbs jau tev atdod visu. Pats tev ieliekas rokās. Viņš jau tikai grib būt darāms.” Tas ir ģeniāls teiciens. Man*

Inta Kalniņa kādos citiem rīkotos svētkos. Šoreiz tādi būs viņai

dzīvē ārkārtīgi veicies - daru darbu, kas man patīk, izdodas, un ar to varu nopelnīt iztiku. Dievs mani mīl, - saka Inta.

Jau nrades prieks bija viņas motivācija, gan piekrītot veidot starptautisko tautas deju festivālu *Sudmalīņas*, gan uzņemoties citus pienākumus. - *Izrādes iestudējot, interesanti mēģināt izveidot kaut ko tādu, kas rada prieku. Radošums rodas no prieka, pārsteiguma. Un tad redzi, ka citi nāk līdzi, ar tevi reizē ceļas augšā. Jūti, ka aiziet, un gribas vēl. Ir elpa un var! Tas ir moments, kad jūties kā uzpildījies. Jebkur jāatrod kaisle. Inta teic - lai cilvēkus aizrautu, vienmēr nepieciešama ideja, moto. - Nevis iestudēt vienkārši izrādi, bet iestudēt izrādi ar ideju. Vienmēr vajag mērķi. Mamma bija uz sedziņas stūrītī ar puķītēm izšūvusi vārdus: „Dzīve ir skaista, ja mērķis ir cēls.” Tos no viņas esmu saņēmusi mantojumā. Mērķim jābūt lielam. Saviem audzēkņiem stāstu - labāk izvīzīsim augstu mērķi un mēģināsim to sasniegt. Šīs sezonas sākumā atnāk jaunieši un saka - taistīsīm «Pēru Gintu». Neprāts! Nav ne jausmas, vai prātīšu. Staigāju, domāju, meklēju variantus. Mēģinām. Nekas nesanāk, līdz vienā brīdī kāda etiķe iedod mazu impulsīņu. Svarīgi nenobīties no lielā mērķa. Inta uzskata - latviešiem raksturīgi baidīties no neveiksmēm, tās ļoti pārdzīvot, jo jūtam milzu atbildību par rezultātu. Tikai... tāpēc bieži daudz ko neuzņemamies pat sākt.*

Limbažos teātris ir spožs

- *Man bija laba skola, kas veidoja atbildību, godaprātu, lepmumu. Neslēpju - vienmēr esmu grībējusi, lai Limbažu teātris un tā iestudējumi ir vislabākie, - saka režisore. Viņa piebilst, ka ir Limbažu patriote, uzskata, ka pilsēta izeļas ar bagātu kultūras dzīvi, daudziem izcilēm pašdarības kolektīviem, tostarp teātri. Tam vienīgajam Latvijā ir sava - Teātra māja. - Pēdējos gados teātris ir spožs. Neatceros, kad limbažnieki būtu palikuši ārpus amatiereteātru konkursa «Gada izrāde» fināla. Intai tas, vai tiek ie-*

gūta galvenā balva, pat nav būtiski. Žūrijas vērtējums ir subjektīvs, bet svarīgi būt labāko parādē. - *Agrāk pieņemt izrādes brauca komisija. Atceros - bija laiks, kad, zinot žūriju, domāju - tā nevar darīt, tam un tam no žūrijas nepatīks. Bet tad pienāk brīdis, kad pats esi kritērijs savam darbam, zini, ka gribi izarīt labi, un par vērtējumu vairs nedomā. Nesen pēc kādas izrādes man teica, lai eju priekšā un paskaidroju, ko ar to biju domājusi. Es atbildēju: „Nekāda gadījumā!” Pēc tam šo jauniešu izrādi atzina par labāko Latvijā. Inta piebilst, ka iestudējumu vērtēja vecā kaluma cilvēki, kuriem jaunrades moments izrādē varbūt nešķiet tas vajadzīgākais. Tomēr viņi novērtēja patiesumu visā, ko darīja jaunie aktieri.*

Saku Intai, ka viņa ciena skatītāju, nesatraukdamās, ka viņš varētu nesaprast. - *Skatītājs ir gudrāks par gadru! - viņa atrauc. - Agrāk cilvēki gāja uz izrādi, jo spēlēja Velta Līne, un bija vienīga, ko viņa dara. Inta uzskata, ka teātra cienītāji šodien izrādes skatās daudz uzmanīgāk, domā, analizē. Ja kaut ko nesaprot, reizēm pamatoti secina, šo to līdz galam nav izpratis un varējis režisors. - Izrāde tomēr ir skatītājam, - teic režisore. Viņa gan nenoliedz, ka amatiereteātri ne mazāk svarīgs ir arī aktieris.*

- *Esmu režisore, kurai aktieris ir ļoti svarīgs. Tāpēc man liels prieks, ja teātrī ienāk kāds jauns cilvēks. Intai mīļžģs gandarījums ir, ja aktieris lomā aplaukst. - Izrādes «Bezkaunīgie veči» pirmizrādes vakarā pienāca Juris Bebrīss un teica: „Inta, zini, man ir pirmizrāde pēc 20 gadiem.” Man bija kauns. Nebiju isti pamanījusi, ka viņš tik ilgi nav spēlējis, jo vienmēr bija teātrī. Sevi attaisnoju ar to, ka Jurim pirms 20 gadiem bija pasakaina loma. Pēc tādas grūti piedāvāt kādu nieku. Arī Jānis Kukainis šai izrādē aplauka. Inta uzsver - izrāde ir komandas darbs. Nozīmīga ir arī scenogrāfija, kas papildina aktierspēli. - Tāpēc ordeni - šo pārsteidzošo apbalvojumu - attiecinu ne tikai uz sevi, bet uz visiem, kurus jau pieminēju, un vēl daudziem, kam pienāktos daļa no trim zvaig-*

znītēm. Viņa gan piebilst, ka vienam ir jāuzņemas atbildība par šo komandas darbu. Beigās tas tomēr ir režisors.

- *Režisors ir nežēlīgs. Piemēram, kāds dzīvē ir labs celmiēks, amatmiēks, bet es izrādē uztaidu viņu par dzērāju. Palaižu tikpat kā pliku. Tur ir mana atbildība, lai viņš nekļūtu smieklīgs, - saka Inta. Viņa spriež, ka papildu atbildību par paveikto uzliek arī gadu apziņa. - Viss, ko dari, jāpaveic labi, jo cik tad daudz laika atlicis... To sajūt, kad nāk lielāka gadu kārtā. Esmu mainījies. Lielākoties tajā, ka nestrādāju kādam par prieku vai pienākuma pēc, bet tikai tālab, ka tiešām to gribas darīt. Pasākumus neorganizēju pārāk bieži. Ja kaut ko uzņemos, vēlos atklāt kaut ko jaunu. Lai radītu brīnumu, jāievelk elpa. Reizēm ideja jānēsā ļoti ilgi. Pēc tam labi, ja blakus ir cilvēki, kuri vēlas kopīgi šo ideju īstenot, nevis atklāt desmitiem iemeslu, kāpēc nevajag, kāpēc labāk nedarīt. - Šobrīd mēdz daudz runāt, par maz darīt, - Inta saka. Radošais cilvēks iespaidojas no laika. Un laiki piedzīvoti dažādi - jucekļīgi, stabili, komandējoši. - Esmu pa dzīvi gājusi kļūdamā krīzdamā, pieredzējusi un izdzīvojuši visādus vājpārtus gan firi personīgi, gan profesionāli.*

Mīl pasauli un cilvēkus

Runājot par personīgo, Inta atzīst, ka šobrīd sev laika ir maz. Sākot ar septembri līdz pat pavasarim viņas plānotajā piepildīta teju katru minūti. Daudz laika un enerģijas paņem darbs ar bērniem un jauniešiem. - *Vienmēr apzinos turpmāko, - viņa saka. Darbu, kas vēltīs bērniem un jauniešiem, režisore sauc par savu ieguldījumu 18. novembrim - Latvijai. - Tāpat cenšos aizskriet pie saviem bērniem. Ļoti vaimīga jūtos, jo savājiem neveltu pietiekami daudz uzmanības. Ja vienam atdod kaut ko vairāk, tad kādam jāņem nost. Mīlu viņus bezgalīgi, cenšos kaut ko atlīdzināt. Intai patīk laba mūzika, tās raisītās sajūtas. - Kad esmu Rīgā, vienmēr cenšos ieiet kādā galerijā. Patīk darbi, kuros veroties, jādomā. Man patīk sajūta, ka tie man kaut ko dod, pat ja īsti nesaprotu, ko tieši.*

Inta saka - pasauli un apceļojusi un varbūt arī mazliet idealizē, tomēr uzskata, ka nekur nav tik skaistas dabas kā Latvijā. Tās daļiņš nav dīzenumā, bet niansēs. - *Latvijas daba ir filigrāna. Mūsu jūrmalā var sēdēt, skatīties, bet nekad neatkārtosies viens un tas pats. Man ļoti patīk tādēj. Limbaži ir skaisti, pēdējos gados tie kļūst sakoptāki. Vasarā ļoti patīk dārzā. Zeme sakārto domas. Man saka - ko ņemiet, it kā nevarētu visu nopirkt! Brīvs laiks būtu... Bet ko tad es darītu? Skatītos televizoru? Kam tas vajadzīgs? Viņa nav no tiem, kas cītīgi seko norisēm un spriež, kā labāk vadīt valsti, jo uzskata - katram jādara tas, ko viņš var veikt ar prieku un baudu.*

- *Daudz kas man patīk. Mīlu pasauli un cilvēkus, lai gan reizēm viņi bijuši nežēlīgi. Tomēr tas nav tik būtiski. Latviešu tautasdziesmās, kur var atrast visas dzīves gudrības, teikts - visi man labi bija, ja es pati laba biju. Cilvēciskās vērtības ir būtiskākās, - teic sarunbiedre. Viņa ir pārliecināta, ka labie vārdi un domas pievelk labos. - Ja esam gaiši, topam vēl gaišāki. Ir labi, ka saka labos vārdus. Mēs tos bieži nokaujam. Teātra māja vienmēr ir cilvēki, kuri pelnījuši atzinību, viņi allaž dara vairāk, nekā nepieciešams. Apbalvojumus nevajag žēlot.*

Linda TAURINA